

FRÁSÖGN

Af septemberfundum Norðurlandaráðs í Þórshöfn, Færeyjum, 23.–24. september 2013

Septemberfundir Norðurlandaráðs voru haldnir í Norðurlandahúsinu í Þórshöfn í Færeyjum 23.–24. september sl. Af hálfu Íslandsdeildar Norðurlandaráðs sóttu fundina Höskuldur Þórhallsson, formaður, Valgerður Gunnarsdóttir, Brynjar Níelsson, Helgi Hjörvar, Jóhanna María Sigmundsdóttir, Róbert Marshall og Steingrímur J. Sigfússon. Helstu mál á dagskrá voru fjárhagsáætlun Norrænu ráðherra nefndarinnar 2014, björgunarviðbúnaðar á norðurslóðum, makríldeilan, skilagjald fyrir drykkjarumbúðir, rannsóknastefna og félagsleg fjárfesting.

Íslandsdeild Norðurlandaráðs fundaði á Hótel Færeyjum. Íslandsdeildin ákvað að aprílfundur og vorþingfundur Norðurlandaráðs 2014, sem halda skal á Íslandi 7.–9. apríl, verði á Akureyri.

Þá ákvað Íslandsdeild að leggja til við fjárlagahóp forsætisnefndar að niðurskurður á fjárframlagi til Norræna eldfjallasetursins, Nordisk vulkanologisk institut – NORDVULK, í fjárhagsáætlun Norrænu ráðherra nefndarinnar yrði 10% í stað 20%. Áður hafði Íslandsdeildin lagt til við fjárlagahópinn að fjárframlag til Endurmenntunar norrænna blaðamanna, Nordisk Journalistisk Efteruddannelse, yrði 1 milljón DKK í stað engrar fjármögnunar og að Norræni sumarháskólinn, Nordisk Sommeruniversitet – NSU, yrði áfram sérstakur fjárhagsliður í stað þess að færast undir Norræna rannsóknarráðið – NordForsk og að fjármögnunin yrði 1 milljón DKK í stað engrar fjármögnunar eins og gert var ráð fyrir í tillögu framkvæmdastjóra Norrænu ráðherra nefndarinnar um fjárhagsáætlunina.

Fjárlagahópur forsætisnefndar tók fyrir breytingartillögur frá þingmönnum Norðurlandaráðs við tillögu um fjárhagsáætlun Norrænu ráðherra nefndarinnar, en Norðurlandaráð hefur ráðgefandi hlutverk um fjárhagsáætlun ráðherra nefndarinnar. Niðurstaða starfshópsins varðandi erindi Íslandsdeildar var að leita samráðs við Norrænu ráðherra nefndina um að niðurskurður til Norræna eldfjallasetursins yrði 10% í stað 20%, að framlag til Endurmenntunar norrænna blaðamanna yrði 1,4 milljónir DKK í stað engrar fjármögnunar, og að Norræni sumarháskólinn færist undir fjárhagslið Norræna rannsóknarráðsins með þeirri forsendu að umfang starfsemi sumarháskólans yrði óbreytt, auk þess sem ákveðnir fjármunir, 1,2 milljónir DKK, yrðu sérstaklega merktir starfseminni. Forsætisnefnd samþykkti í kjölfarið niðurstöðu fjárlagahópsins og gaf formanni hópsins, Bertel Haarder, umboð til að ná lendingu í samráði við Norrænu ráðherra nefndina um lokatillögu um fjárhagsáætlunina, sem verður til lokaafgreiðslu á 65. þingi Norðurlandaráðs í Ósló 29.–31. október nk.

Forsætisnefnd fjallaði um svör Norrænu ráðherra nefndarinnar við tilmælum Norðurlandaráðs frá árinu 2012. Þar á meðal voru svör við tilmælum um fjármögnun björgunarviðbúnaðar á norðurslóðum í kjölfar samkomulags aðildarríkja Norðurskautsráðsins um leit og björgun á norðurslóðum sem undirritað var í Nuuk árið 2011. Í tilmælunum, sem samþykkt voru á vorþingfundi Norðurlandaráðs í Reykjavík 2012, á grundvelli tillögu frá Íslandsdeild, beindi Norðurlandaráð m.a. tilmælum til Norrænu ráðherra nefndarinnar um að norrænu fjármálaráðherrarnir (MR-FINANS) skipuðu starfshóp til að leita hugsanlegra leiða til fjármögnunar útgjalda við eftirlit, leitar- og björgunarstarf vegna Nuuk-samkomulagsins. Ráðherra nefndin svaraði að Nuuk-samkomulagið væri fullnægjandi samstarfsgrundvöllur og ekki væri þörf fyrir frekari tæki í því sambandi. Forsætisnefnd ákvað að nefndarálit þess mundi verða á þá leið að tilmælunum yrði viðhaldið og óskað eftir frekari svörum á næsta ári, m.a. vegna gagnrýni dönsku Ríkisendurskoðunarinnar í nýrri skýrslu um að björgunarviðbúnaður Danmerkur hafi ekki burði til að bregðast við skipsskaða eða mengunarslysi á hafsvæðinu kringum Grænland.

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd fjallaði að sama skapi um svör Norrænu ráðherranefndarinnar við tilmælum Norðurlandaráðs frá árinu 2011 um aukið siglingaöryggi og umhverfisvernd á norðurslóðum. Í tilmælunum var m.a. mælt til þess að norrænu ríkisstjórnirnar eflðu norrænt samstarf um eftirlit með höfum á norðurslóðum innan ramma Nuuk-samkomulagsins, og að í anda Nuuk-samkomulagsins yrði stofnuð norræn viðbragðssveit á sjó á norðurslóðum sem mönnuð væri fólki úr landhelgisgæslu og björgunarsveitum landanna. Svör ráðherranefndarinnar við tilmælunum voru sömuleiðis þau að Nuuk-samningurinn væri fullnægjandi samstarfsgrundvöllur og ekki væri þörf fyrir frekari tæki í því sambandi. Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd samþykkti nefndarálit um að viðhalda tilmælunum og óska eftir frekari svörum ráðherranefndarinnar á næsta ári þar sem í svörum ráðherranefndarinnar væri í takmörkuðum mæli fjallað um inntak tilmælanna.

Umhverfis- og náttúruauðlindanefnd fjallaði einnig um svör Norrænu ráðherranefndarinnar við tilmælum Norðurlandaráðs frá árinu 2011 um norrænt átak til að leysa deilur um makrílveiðar. Í tilmælunum mæltist Norðurlandaráð til við Norrænu ráðherranefndina að hún í fyrsta lagi setti í forgang að finna snarlega lausn á deilum sem standa yfir um makrílveiðar í Norður-Atlantshafi, í öðru lagi að hún styrkti vísindalegar forsendur fyrir mati á stærð og útbreiðslu makrílstofnsins og í þriðja lagi að hún semdi tillögu að fiskveiðikerfi sem stuðlaði að sjálfbærri nýtingu á botnfiskstofnum í Norður-Atlantshafi og drægi úr hættu á að deilur risu. Ráðherranefndin taldi að afskrifa mætti tilmælin en umhverfis- og náttúruauðlindanefnd samþykkti nefndarálit þar sem fyrstu tveir liðir tilmælanna voru afskrifaðir en þriðja lið þeirra viðhaldið. Jafnframt ákvað nefndin að láta vinna greinargerð um umsjón uppsjávartegunda í N-Atlantshafi og vinna að nýrri tillögu sem stuðlaði að langtíma sjálfbærri lausn í þeim efnum.

Þá afgreiddi umhverfis- og náttúruauðlindanefnd ásamt með efnahags- og viðskiptanefnd og borgara- og neytendanefnd tillögu um gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds fyrir áldósir og PET-flöskur. Í tillögunni er lagt til að Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands, Svíþjóðar og Noregs um að vinna að samkomulagi um gagnkvæma endurgreiðslu skilagjalds í samstarfi við þá aðila sem halda utan um skilagjaldskerfi landanna og að leggja skilagjald á dósir sem seldar eru um borð í ferjum sem fara milli landanna. Nefndirnar leggja einnig til að Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur og Svíþjóðar um að gera samkomulag við Þýskaland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlenterepalat) sem seldar eru á landamærum við Þýskaland; og leggja einnig til að Norðurlandaráð beini tilmælum til ríkisstjórnar Finnlands um að gera samkomulag við Eistland um skilagjald fyrir áldósir og PET-flöskur (pólýetýlenterepalat) sem seldar eru á landamærunum.

Efnahags- og viðskiptanefnd og menningar- og menntamálanefnd afgreiddu í sameiningu úr nefnd tillögu um að Norðurlandaráð mælist til þess við Norrænu ráðherranefndina að standa fyrir norrænum umræðu- og samráðsvettvangi um rannsóknastefnu haustið 2014 þar sem helstu hagsmunaaðilar á rannsóknasviði, ráðherrar rannsókna, fræðimenn, embættismenn og stjórnálamenn, geti átt samræður um rannsóknastefnu og lagt fram hugmyndir um forgangsröðun og framtíðarsýn í norrænu rannsóknasamstarfi.

Velferðarnefnd afgreiddi úr nefnd tillögu um að Norðurlandaráð beini tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um að koma á leiðtogafundi norrænu fjármálaráðherranna og heilbrigðis- og félagsmálaráðherranna ásamt vísindamönnum um viðfangsefnið „Félagsleg fjárfesting á Norðurlöndum“ og vinna að norrænum þekkingargrunni með góðum fyrirmyndum úr opinbera geiranum, frjálsum félagasamtökum og einkageiranum sem byggist á félagslegri fjárfestingu.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.norden.org.